

Väljaandja : Haridus- ja
teadusminister

Akti või dokumendi liik : määrus

Teksti liik : terviktekst

Redaktsiooni jõustumise kp. : 22.05.2010

Redaktsiooni kehtivuse lõpp : Hetkel kehtiv

Põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite korraldamise ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamise tingimused ja kord

**Vastu võetud haridus- ja teadusministri 3. detsembri 2008. a määrusega nr 70
([RTL 2008, 98, 1384](#)), jõustunud 20.12.2008**

Muudetud järgmiste määrustega (kuupäev, number, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

5.03.2009 nr 33 ([RTL 2009, 25, 313](#)) 20.03.2009

2.04.2009 nr 36 ([RTL 2009, 34, 433](#)) 12.04.2009

12.05.2010 nr 25 ([RTL 2010, 25, 433](#)) 22.05.2010

Määrus kehtestatakse «[Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#)» § 29 lõike 2 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite sooritamine

(1) Põhikooli lõpetamiseks sooritatakse lõpueksamid. Põhikooli lõpueksamid on ühtlustatud küsimuste ja ülesannetega eksamid (edaspidi *riiklikud eksamid*) ja kooli direktori kinnitatud materjalidega eksamid (edaspidi *koolieksamid*).

(2) Põhikooli riikliku eksami sooritavad põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava järgi õppivad põhikoolilõpetajad.

(3) Põhikooli koolieksami sooritavad:

1) põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava (abiõppe õppekava) järgi õppivad põhikoolilõpetajad;

2) põhikoolilõpetajad, kes põhikooli riikliku eksami ajal haigestuvad või ei saa sellel osaleda muul kooli direktori poolt mõjuvaks loetud põhjusel (nt osalemine rahvusvahelistel võistlustel, konkurssidel ja olümpiaadidel);

3) põhikoolilõpetajad, kes on riikliku eksami sooritanud hindele «nõrk» või «puudulik».

(4) Toimetuleku riikliku õppekava järgi õppivad põhikoolilõpetajad põhikooli lõpetamiseks eksameid ei soorita.

(5) Gümnaasiumi lõpetamiseks sooritatakse lõpueksamid. Gümnaasiumi lõpueksamid on riigieksamid ja koolieksamid.

(6) Põhikooli riiklikud eksamid ja gümnaasiumi riigieksamid sooritatakse vastavalt käesolevas määruses ja eksamitöö ette valmistanud komisjoni poolt koostatud vastava õppeaine juhendites ettenähtud korrale.

§ 2. Põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamitööde säilitamine

(1) Haridus- ja Teadusministeeriumil ning Riiklikul Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusel (edaspidi *Eksamikeskus*) on õigus kasutada lõpueksami- ja lõpueksamiprotokolle eksamitulemuste kohta teabe saamiseks ja analüüsimiseks.

(2) Põhikooli lõpueksami- ja lõpueksamitööid säilitatakse koolis või Eksamikeskuses (välishindamise valimisse kuulunud eksami- ja lõpueksamitööid) kolm aastat.

(3) Gümnaasiumi riigieksami- ja lõpueksami- ja lõpueksamitööid (sh keeleeksami- ja lõpueksami suulise osa salvestusi) säilitatakse Eksamikeskuses kolm aastat.

2. peatükk PÕHIKOOLI LÕPUEKSAMITE KORRALDAMISE NING PÕHIKOOLI LÕPETAMISE TINGIMUSED JA KORD

§ 3. Põhikooli lõpueksamite eesmärgid ja vormid

(1) Põhikooli lõpueksamite eesmärgid on:

- 1) hinnata riiklikes õppekavades määratletud õpitulemuste saavutatust eksamiainetes;
- 2) saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- 3) suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 4) siduda järjestikuseid haridusastmeid ja -tasemeid.

(2) Põhikooli lõpueksam võib olla:

- 1) kirjalik;
- 2) kirjalik ja suuline;
- 3) suuline;
- 4) praktiline töö.

(3) Kui õpilasel ei ole tema hariduslikest või tervislikest erivajadustest tingituna võimalik sooritada riiklikku eksamit või eksamiosa ettenähtud vormis, siis sooritab ta eksami Eksamikeskusega kooskõlastatud vormis.

(4) Kui õpilasel ei ole tema hariduslikest või tervislikest erivajadustest tingituna võimalik sooritada koolieksamit või eksamiosa ettenähtud vormis, siis sooritab ta eksami kooli direktoriga kooskõlastatud vormis.

§ 4. Põhikooli lõpueksamid

(1) Põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava järgi õppiv põhikoolilõpetaja sooritab põhikooli lõpetamiseks järgmised riiklikud eksamid:

- 1) eesti keele ja kirjanduse (eesti õppekeelega koolis või klassis) või eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksam;
- 2) matemaatikaeksam;
- 3) õpilase valikul eksam järgmiste õppeainete hulgast: vene keel ja kirjandus (vene õppekeelega koolis või klassis), vene keel (võõrkeelena), inglise keel, saksa keel, prantsuse keel, bioloogia, keemia, füüsika, geograafia, ajalugu, ühiskonnaõpetus (edaspidi *valikeksam*).

(2) Lõike 1 punktis 3 nimetatud valikeksami saab teha õppeaines, mida õpilane on kooli õppekava järgi õppinud.

(3) Õpilane peab kooli teavitama hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks oma soovist ühitada eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksam eesti keele tasemeksamiga ja soovist sooritada «Eesti Vabariigi põhiseaduse» ja «Kodakondsuse seaduse» tundmise eksam ühiskonnaõpetuse riikliku eksami lisana.

[[RTL 2009, 25, 313](#) – jõust. 20.03.2009]

(4) Lihtsustatud õppekava järgi õppiv põhikoolilõpetaja sooritab põhikooli lõpetamiseks järgmised koolieksamid:

- 1) eesti keele ja kirjanduse (eesti õppekeelega koolis või klassis) või eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksam;
- 2) matemaatikaeksam;
- 3) kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine eksam. Eksami õppeaine ja vormi määrab kooli direktor ning teeb selle põhikoolilõpetajale ja tema seaduslikule esindajale teatavaks hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks.

(5) Eesti keele ja kirjanduse või eesti keele eksami sooritamisel on õpilasel, kes asus õppima viimase kuue õppeaasta jooksul teise õppekeelega kooli või klassi, õigus valida, kumma eksami ta sooritab.

(5¹) Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina. Koolieksami ettevalmistamisel ja hindamisel lähtutakse §-s 10 sätestatust.

[[RTL 2010, 25, 433](#) – jõust. 22.05.2010]

(6) Põhikooli riiklike lõpueksamite, v.a võõrkeelte lõpueksamite sooritamise keeled on eesti keel, vene keel (vene õppekeelega koolis või klassis) ja viipekeel. Teiste keelte kasutamisel tagab kooli pidaja riiklike lõpueksamite tõlkimis- ja hindamiskulude finantseerimise.

(7) Eesti keelest erineva õppekeelega kooli või klassi lõpetajal on õigus sooritada matemaatika, bioloogia, keemia, füüsika, geograafia, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse põhikooli lõpueksam eesti keeles.

(8) Eesti keelest erineva õppekeelega kooli või klassi lõpetajal on õigus sooritada eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami asemel eesti keele ja kirjanduse eksam (eesti õppekeelega koolis või klassis).

(9) Eesti keele ja kirjanduse või eesti keele eksami sooritamisel on õpilasel, kes õpib keelekümblusklassis varase keelekümbluse programmi alusel, õigus valida, kumma eksami ta sooritab.

[[RTL 2009, 25, 313](#) – jõust. 20.03.2009]

§ 5. Põhikooli lõpueksamile registreerimine

(1) Põhikoolilõpetaja teatab kooli juhtkonnale hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks õppeaine, milles ta soovib sellel õppeaastal sooritada valikeksami.

(2) Eksamimaterjalide saamiseks täidavad ja edastavad koolid Eksamikeskusele hiljemalt jooksva õppeaasta 5. veebruariks eksamimaterjalide tellimislehe.

(3) Koolid teavitavad hiljemalt jooksva õppeaasta 5. veebruariks Eksamikeskust kirjalikult põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava järgi õppivate erivajadustega (nägemis-, kuulmis-, kõne- või kehapuudega) põhikoolilõpetajate eksamineerimiseks vajalikest tingimustest.

(4) Koolid teatavad hiljemalt jooksva õppeaasta 5. veebruariks Eksamikeskusele kirjalikult õpilaste nimed ja isikukoodid, kes:

- 1) soovivad ühitada eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami eesti keele tasemeksamiga;
- 2) soovivad sooritada ühiskonnaõpetuse riikliku eksami lisana «Eesti Vabariigi põhiseaduse» ja «Kodakondsuse seaduse» tundmise eksami.

(5) Info põhikooli lõpueksamitööde tellimislehe täitmise kohta avalikustatakse Eksamikeskuse kodulehel hiljemalt jooksva õppeaasta 15. detsembriks.

§ 6. Põhikooli lõpueksamikomisjonid

(1) Põhikooli lõpueksamite korraldamise eest vastutavad põhikooli lõpueksamikomisjonid (edaspidi *lõpueksamikomisjonid*).

(2) Lõpueksamikomisjonid moodustab kooli direktor käskkirjaga hiljemalt kaks nädalat enne põhikooli lõpueksamite algust.

(3) Lõpueksamikomisjon on vähemalt kolmeliikmeline. Kui põhikooli lõpueksami sooritab korraga enam kui 60 eksaminandi, on lõpueksamikomisjonis vähemalt üks liige iga 20 eksaminandi kohta.

(4) Lõpueksamikomisjoni esimees on kooli direktor või direktori määratud õpetaja, liikmed üldjuhul aineõpetajad.

(5) Lõpueksamikomisjoni esimeheks ei või olla eksamineeritava klassi lõpueksamiaine õpetaja.

§ 7. Välisvaatleja

(1) Eesti keele tasemeeksamiga ühitatud eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami sooritamisel ning «Eesti Vabariigi põhiseaduse» ja «Kodakondsuse seaduse» tundmise eksami sooritamisel ühiskonnaõpetuse riikliku eksami lisana peab eksamil lisaks lõpueksamikomisjonile olema välisvaatleja.

(2) Välisvaatleja on Eksamikeskuse direktori käskkirjaga kinnitatud isik, kelle ülesanne on jälgida eksamikorrast kinnipidamist.

§ 8. Põhikooli riiklike eksamite läbiviimine

(1) Põhikooli riiklikud eksamid algavad kell 10.00 ning eksamiks antakse aega kaks kuni kolm astronoomilist tundi.

(2) Kooli direktor tagab:

- 1)ksamimaterjalide pakettide õigeaegse kooli jõudmise ja nende konfidentsiaalsuse;
- 2) vajadusel kooli pitseriga varustatud mustandilehed eksamiteks.

(3) Kirjalik eksam viiakse läbi ruumis, kus eksaminandid saavad istuda ühekaupa ja üksteist häirimata.

(4) Eksamimaterjalide paketele on märgitud:

- 1) eksami õppeaine nimetus;
- 2) eksami toimumise kuupäev ja paketi avamise kellaaeg;
- 3) eksamitööde eksemplaride arv.

(5) Eksamimaterjalide pakettis on:

- 1) eksamitööde eksemplarid eksaminandidele ja üks eksemplar lõpueksamikomisjonile;
- 2) eksamitöö hindamisjuhend (vastavalt vajadusele).

[[RTL 2009, 25, 313](#) – jõust. 20.03.2009]

(6) Eksamimaterjalide paketi avab lõpueksamikomisjon pakatile märgitud kuupäeval 15 minutit enne eksami algust.

(7) Lõpueksamikomisjoni esimees teavitab viivitamatult Eksamikeskust, kui:

- 1) eksamimaterjalide pakett on avatud enne pakatile märgitud kellaaega;
- 2) eksamimaterjalide pakett on transportimisel märgatavalt kannatada saanud;
- 3) kahtluse alla on seatud eksamimaterjalide konfidentsiaalsus.

(8) Konfidentsiaalsusnõude rikkumise avastamisel teavitab lõpueksamikomisjoni esimees sellest viivitamatult Eksamikeskust. Eksamikeskuse direktor teavitab vajadusel konfidentsiaalsusnõude rikkumisest haridus- ja teadusministrit, kes võib põhjendatud asjaoludel lükata eksami toimumise edasi. Uus eksam toimub hiljemalt neljandal päeval pärast eksamiperioodi lõppu.

(9) Enne eksami algust lõpueksamikomisjon:

- 1) tutvustab eksaminandidele eksami toimumise korda;
- 2) juhib eksaminandide tähelepanu eksamitöö tiitellehel olevatele juhistele;
- 3) hoiatab eksaminande, et eksamil kõrvalise abi kasutamisel või mahakirjutamisel eksamitulemus tunnistatakse kehtetuks;
- 4) jagab eksamitööd eksaminandidele.

(10) Lõpueksamikomisjon kindlustab, et eksaminandid:

- 1) istuvad eksami ajal ühekaupa;
- 2) sooritavad eksami käesoleva korra ja eksamitöö tiitellehel olevate juhiste kohaselt;
- 3) kasutavad eksamil ainult õppeaine eksamijuhendis lubatud töövahendeid;
- 4) alustavad kirjaliku eksamitöö sooritamist üheaegselt;
- 5) lõpetavad eksamitöö sooritamise ettenähtud ajal;
- 6) ei kasuta eksamil kõrvalist abi ega kirjuta maha.

(11) Eksaminand lubatakse eksamile, kui ta ei ole hilinenud rohkem kui pool tundi ja tal on hilinemiseks lõpueksamikomisjoni poolt mõjuvaks loetud põhjus.

(12) Eksamile hilinenud eksaminandile võimaldatakse tööks täisaeg, tema tööle märgitakse aeg, millal ta alustas eksami sooritamist.

(13) Lõpueksamikomisjoni liige ei tohi eksami ajal eksamiruumist lahkuda, v.a vältimatu vajaduse korral.

(14) Eksaminand ei tohi eksami ajal eksamiruumist lahkuda, v.a vältimatu vajaduse korral. Eksamiruumist eemalviibimise ajaks annab eksaminand oma eksamitöö lõpueksamikomisjonile, kes märgib eksamitööle eksaminandi eksamiruumist lahkumise ja sinna tagasituleku aja.

(15) Eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami ühitamisel eesti keele tasemeeksamiga ning «Eesti Vabariigi põhiseaduse» ja «Kodakondsuse seaduse» tundmise eksami sooritamisel ühiskonnaõpetuse eksami lisana vastutab lõpueksamikomisjoni esimees Eksamikeskusesse tagasisaadetava paketi koostamise ja turvaümbriku sulgemise eest.

(16) Suulised lõpueksamid ja lõpueksamite suulised osad salvestatakse õpilase nõudmisel.

§ 9. Põhikooli riiklike eksamitööde hindamine

(1) Põhikooli riiklike eksamite töid hindab lõpueksamikomisjon, lähtudes vastava õppeaine eksamitöö hindamisjuhendist.

(2) Eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami ühitamisel eesti keele tasemeeksamiga hinnatakse eksamit järgmiselt:

1) eksami kirjaliku osa töid hindavad «Keeleseaduse» alusel haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud hindajad. Eksamikeskus teatab koolile eksami kirjaliku osa tulemused põhikooli lõpueksamiperioodi jooksul;

2) eksami suulise osa vastuseid hindavad välishindaja ja lõpueksamikomisjoni kuuluv eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) õpetaja vastavalt eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami suulise osa hindamisjuhendile. Välishindaja on Eksamikeskuse direktori käskkirjaga kinnitatud vastava kvalifikatsiooniga õpetaja, kelle ülesanne on hinnata eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) suulise osa vastuseid ja jälgida eksamikorrast kinnipidamist;

3) kooli eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) lõpueksamikomisjon kinnitab eesti keele eksami hinde vastavalt hindamisjuhendile Eksamikeskuse teatatud kirjaliku osa punktisumma ja suulise osa punktisumma alusel.

(3) Ühiskonnaõpetuse riikliku lõpueksami lisana sooritatud «Eesti Vabariigi põhiseaduse» ja «Kodakondsuse seaduse» tundmise eksami küsimusi hinnatakse vastavalt Vabariigi Valitsuse 25. septembri 2008. a määruse nr 143 «Kodakondsuse taotleja Eesti Vabariigi põhiseaduse ja «Kodakondsuse seaduse» tundmise eksami läbiviimise korras» sätestatule. Nimetatud määruse § 9 lõikes 7 sätestatud juhul väljastatakse põhikooli lõpetajale kooli kaudu «Eesti Vabariigi põhiseaduse» ja «Kodakondsuse seaduse» tundmise eksami tunnistus.

(4) Lähtudes õpiraskuse spetsiifikast on vastava õppeaine lõpueksamikomisjoni põhjendatud otsusel lubatud põhikooli lõpueksami eksamitöid hinnata hindega «3» alates 35 protsendist punktide arvust õpilaste puhul:

1) kes õpivad «Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse» § 15 lõikes 1 või § 21 lõike 4¹ punktides 1 ja 2 nimetatud klassis;

2) kes õpivad tavaklassis, kuid nõustamiskomisjoni otsusest või hariduslikust erivajadusest lähtuvalt võiksid õppida «Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse» § 21 lõike 4¹ punktides 1 ja 2 nimetatud klassis;

3) kellele rakendatakse koduõpet või parandusõpet;

4) kelle kodune keel erineb kooli õppekeelest ja kes on enne eksameid Eestis alaliselt elanud vähem kui kolm aastat;

5) kellele rakendatakse logopeedilist abi.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud otsus ja põhjendused tuuakse ära lõpueksami protokollis.

(6) Kui lõpueksamikomisjonil tekib hindamisel lahkavamus, otsustatakse küsimus häälteenamusega. Häälte võrdsel jagunemisel on otsustavaks lõpueksamikomisjoni esimehe hää. Lõpueksamikomisjoni liikmete eriarvamused kantakse hindamisprotokollis.

(7) Riiklike eksamite tulemused protokollitakse käesoleva määruse lisas 1 toodud vormi kohaselt.

(8) Eesti keele tasemeeksamiga ühitatud eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis

või klassis) eksami edukal sooritamisel (vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest) väljastatakse Eksamikeskuse poolt eesti keele B1-taseme tunnistus.

§ 10. Põhikooli koolieksamite ettevalmistamine ja läbiviimine

(1) Koolieksami materjalid koostatakse koolis ja kinnitatakse kooli direktori poolt vähemalt kaks nädalat enne koolieksamite algust.

(2) Koolieksamid korraldatakse kooli direktori kinnitatud eksamiplaani järgi. Eksamiplaan pannakse õpilastele, õpetajatele ja lastevanematele tutvumiseks välja vähemalt kaks nädalat enneksamiperioodi algust.

(3) Eksamiplaani koostamisel arvestatakse riiklikeksamite kuupäevi ja põhimõtet, et:

- 1) ühel päeval võib põhikoolilõpetajal olla üks lõpueksam;
- 2) kahe järjestikuse lõpueksami vahel on vähemalt kolm päeva;
- 3) lõpueksameid ei korraldata pühapäeval.

(4) Koolieksamite läbiviimiseks moodustab kooli direktor hiljemalt kaks nädalat enne koolieksamite algust vähemalt kolmeliikmelised lõpueksamikomisjonid.

(5) Lõpueksamikomisjoni esimees on kooli direktor või direktori määratud õpetaja, liikmed aineõpetajad. Lõpueksamikomisjoni esimees vastutab koolieksami korraldamise ja läbiviimise eest. Lõpueksamikomisjoni esimees ei või olla eksamineeritava klassi eksamiaine õpetaja.

(6) Abimaterjalide kasutamise koolieksamil otsustab lõpueksamikomisjon.

(7) Õpilaste eksamitöid hindab lõpueksamikomisjon.

(8) Koolieksami tulemused protokollitakse käesoleva määruse lisa 2 toodud vormi kohaselt.

(9) Kui lõpueksamikomisjonil tekib hindamisel lahkavamus, otsustatakse hinne häälteenamusega. Häälte võrdsel jagunemisel on otsustavaks lõpueksamikomisjoni esimehe hää. Lõpueksamikomisjoni liikmete eriarvamused kantakse protokollile.

(10) Põhikoolilõpetaja, kellel ei ole võimalik mõjuvatel põhjustel (näiteks haigestumine, osalemine rahvusvahelistel võistlustel, konkurssidel ja olümpiaadidel) sooritada riiklikku eksamit või koolieksamitksamiperioodil ettenähtud ajal, sooritab koolieksami kooli direktori poolt määratud ajal hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.

(11) Põhikoolilõpetaja, kelle riikliku eksami või koolieksami hinne oli «nõrk» või «puudulik», sooritab korduseksami koolieksamina kooli direktori poolt määratud ajal hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.

§ 11. Põhikooli lõpueksamite tulemuste vaidlustamine

(1) Põhikooli lõpueksami tulemuste peale võib esitada vaide Haridus- ja Teadusministeeriumile.

(2) Vaie tuleb esitada kirjalikult kolme tööpäeva jooksul põhikooli lõputunnistuse väljastamise päevast alates.

(3) Vaie vaadatakse läbi kümne tööpäeva jooksul pärast avalduse registreerimist Haridus- ja Teadusministeeriumis.

(4) Vaide otsus teatatakse avalduse esitajale ja avaldaja koolile kirjalikult.

(5) Kool väljastab põhikooli lõpueksami hinde muutmise korral eksaminandile uue hinnetelege hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast vaide otsuse kättesaamist.

§ 12. Põhikooli lõpetamine

(1) Põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava alusel koostatud kooliõppekava või põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava (abiõppe õppekava) alusel koostatud kooliõppekava järgi põhihariduse omandanud õpilasele, kelle õppeainete viimased aastahinded on vähemalt «rahuldavad» ning kes on kõik lõpueksamid sooritanud positiivselt, antakse õppenõukogu otsusega põhikooli lõputunnistus.

(2) Põhikooli lõputunnistuse võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse põhjal õppenõukogu otsusega anda põhikooli lõpetajale:

- 1) kellel on üks «nõrk» või «puudulik» lõpueksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
- 2) kellel on kahes õppeaines kummaski üks «nõrk» või «puudulik» lõpueksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

(3) Toimetuleku riikliku õppekava läbinud õpilasele antakse õppenõukogu otsusega põhikooli lõputunnistus.

3. peatükk

GÜMNAASIUMI LÕPUEKSAMITE KORRALDAMISE NING GÜMNAASIUMI LÕPETAMISE TINGIMUSED JA KORD

§ 13. Gümnaasiumi lõpueksamite eesmärgid ja vormid

(1) Gümnaasiumi lõpueksamite eesmärgid on:

- 1) hinnata riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust eksamiainetes;
- 2) suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 3) siduda järjestikuseid haridustasemeid.

(2) Gümnaasiumi riigieksamid võimaldavad lisaks lõikes 1 nimetatule:

- 1) õpilastel saada objektiivsema ettekujutuse oma õpitulemustest ja koolil ennast hinnata;
- 2) kooli pidajal, Haridus- ja Teadusministeeriumil, lastevanematel ja teistel saada tagasisidet õppimise ning õpetamise tulemuslikkusest koolis;
- 3) võrrelda gümnaasiumilõpetajate eksamitulemusi;
- 4) ühitada gümnaasiumi lõpueksamid kutseõppeasutuse, rakenduskõrgkooli ja ülikooli sisseastumiseksamitega.

(3) Gümnaasiumi riigieksam võib olla:

- 1) kirjalik;
- 2) kirjalik ja suuline.

(4) Gümnaasiumi koolieksam võib olla:

- 1) kirjalik;
- 2) suuline;
- 3) kirjalik ja suuline;
- 4) praktiline töö või ainealane uurimus.

(5) Gümnaasiumi koolieksamite õppeained, vormi ja toimumise aja kinnitab kooli direktor.

(6) Kui õpilasel ei ole tema hariduslikest või tervislikest erivajadustest tingituna võimalik sooritada riigeksamit või riigeksamiosa ettenähtud vormis, siis sooritab ta eksami Eksamikeskusega kooskõlastatud sobivas vormis.

(7) Kui õpilasel ei ole tema hariduslikest või tervislikest erivajadustest tingituna võimalik sooritada koolieksamit ettenähtud vormis, siis sooritab ta eksami kooli direktoriga kooskõlastatud sobivas vormis.

§ 14. Gümnaasiumi lõpueksamid

(1) Gümnaasiumi lõpetamiseks tuleb sooritada vähemalt viis gümnaasiumi lõpueksamit, millest vähemalt kolm on riigeksamid. Käesoleva paragrahvi lõikes 10 sätestatud juhul tuleb sooritada vähemalt neli gümnaasiumi lõpueksamit, millest vähemalt kaks on riigeksamid.

(2) Kõigile õpilastele on kohustuslik eesti keele riigeksam. Õpilased, kes on lõpetanud põhikooli vene või muu õppekeelega koolis või klassis ja on asunud õppima eesti õppekeelega gümnaasiumi või gümnaasiumiklassi, või õpilased, kes on vene või muu õppekeelega gümnaasiumist või gümnaasiumiklassist asunud õppima eesti õppekeelega gümnaasiumisse või gümnaasiumiklassi, võivad valida kas eesti õppekeelega koolile või vene või muu õppekeelega koolile ette valmistatud eesti keele riigeksami.

[[RTL 2009, 25, 313](#) – jõust. 20.03.2009]

(3) Õpilasel on õigus sooritada kõik lõpueksamid riigeksamitena. Riigeksameid võib õpilane valida kooli õppekavas olevate järgmiste õppeainete hulgast: vene keel (vene õppekeelega koolis või klassis), inglise keel, saksa keel, prantsuse keel, vene keel (võõrkeelena), bioloogia, keemia, matemaatika, füüsika, geograafia, ajalugu, ühiskonnaõpetus.

(4) Riigeksamite, v.a võõrkeelte eksamite sooritamise keeled on eesti keel, vene keel (vene õppekeelega koolis või klassis) ja viipekeel. Riikidevaheliste lepingute või Rahvusvahelise Bakalaureuse Organisatsiooni õppekavade alusel võib kool kasutada ka teisi keeli. Teiste keelte kasutamisel tagab kooli pidaja Eksamikeskusele lõpueksamite tõlkimis- ja hindamiskulude finantseerimise.

(5) Eesti keelest erineva õppekeelega kooli või klassi õpilasel on õigus sooritada matemaatika, bioloogia, keemia, füüsika, geograafia, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse gümnaasiumi lõpueksam eesti keeles.

(6) Õpilased, kelle õppekeel on viipekeel, võivad valida kohustuslikuksksamiks kas eesti õppekeelega koolidele või vene või muu õppekeelega koolile ette valmistatud eesti keele riigeksami.

[[RTL 2009, 25, 313](#) – jõust. 20.03.2009]

(7) Kolme kohustusliku riigeksami hulgas võib olla üks võõrkeeleksam (võõrkeeleks ei loeta eesti keele eksamit). Riikidevahelise lepingu alusel võib sooritada saksa keele riigeksamina ka Saksamaa Liitvabariigi Liidumaade Kultuuriministrite Alalise Kogu Saksa II astme keelediplomi eksami või Saksa üldise kõrgkooliküpsuse saksa keele eksami.

(8) Riikidevahelise lepingu alusel Saksa II astme keelediplomi saamiseks sooritatud

saksa keele eksamit ning Saksa üldise kõrgkooliküpsuse diplomi saamiseks sooritatud saksa keele ja matemaatika eksamit tunnustatakse riigieksamitena.

(9) Õpilasel on õigus sooritada inglise keele, saksa keele, prantsuse keele ja vene keele (võõrkeelena) riigieksam ka juhul, kui ta ei ole seda keelt koolis õppinud.

(10) Eesti keelest erineva õppekeelega kooli või klassi õpilane, kellele on vastavalt «Keeleseadusele» väljastatud eesti keele oskuse kõrgtaseme või C1-taseme tunnistus ning kes esitab vastava tunnistuse koolile hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks, ei pea sooritama eesti keele riigieksamit.

(11) Koolieksameid võib sooritada kõigis põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava kohustuslikes õppeainetes ja lisaks nendes valikainetes, mida on gümnaasiumiastmes õpitud vähemalt 105 õppetundi.

(12) Ühes õppeaines võib sooritada kas riigieksami või koolieksami.

(13) Ühe koolieksami võib gümnaasiumilõpetaja sooritada praktilise tööna või ainealase uurimusena.

[[RTL 2009, 25, 313](#) – jõust. 20.03.2009]

(14) Riigieksamite sooritamise õigus on ka:

- 1) põhihariduse baasil kutseõppeasutuses lõpukursusel õppivatel õpilastel;
- 2) varem gümnaasiumi või kutseõppeasutuse lõpetanud isikutel, kes ei ole antud õppeaines riigieksamit sooritanud;
- 3) varem gümnaasiumi või kutseõppeasutuse lõpetanud isikutel, kes soovivad varasema aasta riigieksamitulemust parandada;
- 4) välisriigis Eesti keskkooli tasemele vastava haridustaseme omandanud või omandavatel isikutel;
- 5) gümnaasiumiõpilastel, kes ei ole 12. klassis, kuid kellel on eksamiaine gümnaasiumiastme kohustuslikud kursused läbitud ja kutseõppeasutuste õpilastel, kes ei ole lõpukursusel, kuid kellel on eksamiaine läbitud.

(15) Eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) riigieksami edukal sooritamisel (vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest) väljastatakse eksaminandile Eksamikeskuse poolt eesti keele B2-taseme tunnistus.

(16) Ühiskonnaõpetuse riigieksami lisana sooritatud «Eesti Vabariigi põhiseaduse» ja «Kodakondsuse seaduse» tundmise eksami vastuseid hinnatakse vastavalt Vabariigi Valitsuse 25. septembri 2008. a määruse nr 143 «Kodakondsuse taotleja Eesti Vabariigi põhiseaduse ja «Kodakondsuse seaduse» tundmise eksami läbiviimise korras» sätestatud. Nimetatud määruse § 8 lõikes 6 sätestatud juhul väljastatakse eksaminandile «Eesti Vabariigi põhiseaduse» ja «Kodakondsuse seaduse» tundmise eksami tunnistus.

§ 15. Gümnaasiumi lõpueksamitele registreerimine

(1) Gümnaasiumide õpilased ning eksternid teatavad kooli juhtkonnale hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks õppeained, milles nad soovivad sellel õppeaastal riigi- ja koolieksameid sooritada. Kutseõppeasutuste õpilased teatavad kooli juhtkonnale hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks õppeained, milles nad soovivad riigieksameid sooritada. Koolid täidavad õpilaste valikute alusel registreerimislehe(d) ning edastavad andmed Eksamikeskusele hiljemalt jooksva õppeaasta 30. jaanuariks. Riigi- ja koolieksamite valikut õpilane muuta ei saa, v.a käesoleva määruse § 26 lõigetes 4 ja 5 sätestatud erijuhtudel.

[[RTL 2009, 25, 313](#) – jõust. 20.03.2009]

(2) Info gümnaasiumi riigieksamite registreerimislehe kohta avalikustatakse Eksamikeskuse kodulehel hiljemalt jooksva õppeaasta 15. detsembriks.

[[RTL 2009, 25, 313](#) – jõust. 20.03.2009]

(3) Kui õpilane ei saa usulistel vm põhjusel riigieksamil osaleda põhieksami päeval, võib ta esitada Eksamikeskusele avalduse lisaeksamil osalemiseks.

(4) Isik, kellel on õppeainete kooliastme- ja koolieksamihinded vähemalt rahuldavad, kuid kellel on gümnaasium lõpetamata, kuna ta ei sooritanud riigieksameid või saavutas riigieksamil alla 20 hindepalli, sooritab riigieksamid:

- 1) selle kooli juures, kus ta õpib või
- 2) selle kooli juures, kus ta õppis, kui teatab koolile oma soovist hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks;
- 3) isik, kes ei õpi ja kes ei saa riigieksameid sooritada koolis, kus ta õppis (kooli ümberkorraldamise, ümberkujundamise või tegevuse lõpetamise korral) esitab Eksamikeskusele avalduse riigieksami sooritamiseks hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks.

(5) Registreerimislehega koos saadab kool hiljemalt jooksva õppeaasta 30. jaanuariks Eksamikeskusele kooskõlastamiseks järgmised andmed:

- 1) iga riigieksami läbiviimiseks kasutatavate ruumide arv. Riigieksamiruumide arvu muutmine kooskõlastatakse Eksamikeskusega;
- 2) erivajadustega (nägemis-, kuulmis-, kõne- või kehapuudega) õpilaste nimed ja nende eksamineerimiseks vajalikud tingimused.

[[RTL 2009, 25, 313](#) – jõust. 20.03.2009]

(6) Käesoleva määruse § 14 lõike 14 punktides 2-4 nimetatud isikud esitavad avalduse (avalduse blanketi väljastab Eksamikeskus) Eksamikeskusele hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks.

(7) Eksamikeskus väljastab käesoleva määruse § 14 lõike 14 punktides 2-4 ja § 15 lõike 4 punktis 3 nimetatud isikutele teate riigieksami toimumise koha ja kellaaja kohta hiljemalt 10 tööpäeva enne riigieksami toimumist. Teate saaja võtab teate riigieksamile kaasa.

§ 16. Eesti keele riigieksami läbiviimine välisriigis Eesti keskkharidusele vastavat haridust omandavatele isikutele

(1) Isik, kes omandab välisriigis Eesti keskkhariduse tasemele vastavat haridust, võib hiljemalt eksami sooritamise aasta 20. jaanuariks Eksamikeskusele esitatud taotluse alusel sooritada eesti keele riigieksami Eksamikeskuse direktori poolt määratud ajal ja korras.

(2) Eksamikeskus teavitab lõikes 1 nimetatud isikut Eksamikeskuse direktori poolt määratud eksami toimumise ajast ja eksamikorraldusest hiljemalt eksami toimumise aasta 10. aprilliks.

§ 17. Gümnaasiumi riigieksamite läbiviimine

(1) Gümnaasiumi riigieksam algab kell 10.00, eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) ja võõrkeelte riigieksamite suuline osa algab igal eksamipäeval

kell 9.00.

(2) Kirjaliku eksami sooritamiseks antakse aega kolm kuni kuus astronoomilist tundi. Kirjaliku eksami sooritamiseks antava aja ning eksami korralduse (sh eksamiosad, vaheajad, lubatud abivahendid jne) otsustab eksamit ettevalmistav komisjon, kes koostab vastava õppeaine riigieksami läbiviimise juhendi.

(3) Riigieksamite läbiviimise ja riigieksamikorrast kinnipidamise eest koolis vastutavad riigieksamikomisjonid.

(4) Riigieksamimaterjalide paketi õigeaegse koolijõudmiseksamipäeva hommikul tagab kooli direktor.

(5) Eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) riigieksami suuline osa salvestatakse. Võõrkeelte riigieksamite suulised osad salvestatakse õpilase soovil.

[[RTL 2009, 34, 433](#) – jõust. 12.04.2009]

(6) Riigieksam viiakse läbi ruumis, kus eksaminandid saavad istuda ühekaupa ja üksteist häirimata. Eksaminand esitab igal eksamil osalemiseks riigieksamikomisjonile isikut tõendava dokumendi.

(7) Eksaminandil ei ole lubatud eksamile kaasa võtta eksami sooritamiseks mittevajalikke esemeid, v.a hädavajalikud ravimid, elementaarsed isikliku hügieeni tarbed ja karastusjook.

(8) Eksaminand lubatakse eksamile, kui ta ei ole hilinenud rohkem kui pool tundi ja tal on hilinemiseks riigieksamikomisjoni poolt mõjuvaks loetud põhjus.

(9) Riigieksamile hilinenule võimaldatakse tööks täisaeg, tema tööle märgitakse aeg, millal eksaminand alustas eksami sooritamist.

(10) Riigieksamiruumis võivad viibida:

- 1) eksaminandid;
- 2) riigieksamikomisjoni liikmed;
- 3) riigieksami välisvaatleja;
- 4) riikliku järelevalve esindaja;
- 5) Eksamikeskuse esindaja;
- 6) hindaja riigieksami suulise osa korral.

(11) Eksaminand lähtub riigieksamitöö sooritamisel vastava õppeaine riigieksami läbiviimise juhendist ning järgmistest nõuetest:

- 1) kirjutab musta või sinise tindi või pastaga (pliiatsiga kirjutatud või pliiatsiga kirjutatud ja tindi või pastaga ülekirjutatud vastused hinnatakse 0 hindepalliga);
- 2) teeb parandused riigieksamitöös selgelt, tõmmates maha terve sõna, sümboli, numברי või arvu;
- 3) ei kasuta korrektuurivahendeid;
- 4) kirjutab loetava käekirjaga.

(12) Eksaminand ei tohi eksami ajal riigieksamiruumist lahkuda, v.a eksamikorraldusega ettenähtud juhtudel või vältimatu vajaduse korral. Viimati nimetatud juhul peab eksaminandi saatma riigieksamikomisjoni liige, kes ei tohi olla riigieksamiaine õpetaja.

(13) Riigieksamiruumist väljas viibimise ajaks annab eksaminand oma töö

riigieksamikomisjonile, kes märgib riigieksamitööle eksaminandi eksamiruumist lahkumise ja eksamiruumi tagasituleku kellaaja.

(14) Riigieksami välisvaatleja ei tohi eksami ajal eksamiruumist lahkuda, v.a eksamikorraldusega ettenähtud juhtudel või vältimatu vajaduse korral. Kui riigieksami välisvaatleja ei viibi eksamiruumis, täidab tema ülesandeid riigieksamikomisjoni esimees.

(15) Riigieksamikomisjoni liige ei tohi eksami ajal eksamiruumist lahkuda, v.a eksamikorraldusega ettenähtud juhtudel või vältimatu vajaduse korral.

(16) Riigieksamikomisjoni liige või riigieksami välisvaatleja kõrvaldab eksaminandi ette hoiatamata riigieksamilt, kui:

- 1) eksaminand kasutab riigieksami sooritamisel kõrvalist abi või kirjutab maha, üritab seda teha või aitab sellele kaasa;
- 2) eksaminandi käitumine häirib riigieksami läbiviimist või teisi õpilasi.

(17) Riigieksamilt kõrvaldatud eksaminandi eksam loetakse mittesooritatuks ning eksamitulemuseks märgitakse 0 hindepalli.

(18) Riigieksamile registreerunud, kuid mõjuval põhjusel ilmumata jäänud eksaminand võib kolme tööpäeva jooksul pärast riigieksami toimumist esitada Eksamikeskusele lisaeksamil osalemise taotluse, millele lisatakse tõendid, mis tõendavad mõjuva põhjuse olemasolu. Eksamikeskus teavitab taotlejat lisaeksami korraldusest hiljemalt kolme tööpäeva jooksul pärast taotluse registreerimist.

(19) Riigieksamil tekkivad olukorrad, mida käesolevas määruses ei ole kirjeldatud ning mille lahendamisel tekib riigieksamikomisjonil lahkarvamus, lahendab Eksamikeskus.

§ 18. Riigieksamimaterjalid

(1) Riigieksamimaterjalide pakettis on:

- 1) saatekiri;
- 2) riigieksamitööd suletud ümbrikus;
- 3) protokollide vorm riigieksamitööde paketi avamise kohta;
- 4) protokollide vorm riigieksami toimumise kohta;
- 5) protokollide vorm riigieksamitööde üleandmise kohta;
- 6) hindamisprotokollide vorm (keeleeksamite suulise osa või nende osade puhul, mida hindavad kaks hindajat);
- 7) riigieksamitööde tagasisaatmise ümbrik;
- 8) protokollide tagasisaatmise ümbrik;
- 9) riigieksamitööde tagasisaatmise turvakott.

(2) Kinnisele riigieksamimaterjalide ümbrikule on märgitud:

- 1) riigieksamiaine nimetus;
- 2) riigieksami toimumise kuupäev ja avamise kellaeg;
- 3) riigieksamitööde eksemplaride arv.

§ 19. Riigieksami välisvaatleja

(1) Riigieksami välisvaatleja on Eksamikeskuse direktori käskkirjaga kinnitatud isik, kelle ülesanne on jälgida eksamikorraldust kinnipidamist. Riigieksami välisvaatleja peab olema igas eksamiruumis.

(2) Riigieksami välisvaatleja avab riigieksamimaterjalide paketi 30 minutit enne eksami

algust kontrollides, kas pakett on terve. Riigeksami välisvaatleja avab riigeksamitööde ümbrikud eksamiruumis eksaminandide juuresolekul ümbrikule märgitud kuupäeval ja kellaajal.

(3) Riigeksami välisvaatleja teavitab viivitamatult Eksamikeskust, kui:

- 1) riigeksamimaterjalide pakett on avatud enne pakatile märgitud kellaega;
- 2) on lahknevusi saatekirja ja saabunud materjali vahel;
- 3) riigeksamimaterjalide pakett on transportimisel märgatavalt kannatada saanud;
- 4) on kahtluse alla seatud riigeksamimaterjalide konfidentsiaalsus.

(4) Konfidentsiaalsusnõude rikkumise avastamisel teavitab riigeksami välisvaatleja või riigeksamikomisjoni esimees sellest Eksamikeskust. Eksamikeskuse direktor teavitab konfidentsiaalsusnõude rikkumisest haridus- ja teadusministrit, kes võib põhjendatud asjaoludel lükata eksami toimumise edasi haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lisaeksami toimumise ajale.

(5) Riigeksami välisvaatleja või riigeksamikomisjoni liige fikseerib kõik riigeksamikorra rikkumised riigeksami toimumise protokollis.

(6) Riigeksami välisvaatleja eemaldab riigeksamilt riigeksamikomisjoni liikme, kes üritab aidata eksaminande ülesannete lahendamisel või häirib neid oma tegevusega. Riigeksami välisvaatleja teavitab riigeksamikomisjoni liikme riigeksamilt eemaldamisest Eksamikeskust ning teeb vastava märke riigeksami toimumise protokollis.

(7) Kui riigeksami välisvaatleja ei täida korrektselt oma ülesandeid või segab riigeksami läbiviimist, on riigeksamikomisjoni esimehel kohustus teavitada sellest Eksamikeskuse direktorit ning toimida saadud juhtnõuete kohaselt. Riigeksami välisvaatleja ebakohase käitumise kohta tehakse riigeksami toimumise protokollis vastav märge.

(8) Kui riigeksami välisvaatleja ei ilmu kohale või haigestub riigeksami ajal, teavitab riigeksamikomisjoni esimees sellest Eksamikeskust ning asendab riigeksami välisvaatlejat riigeksami läbiviimisel. Selle kohta tehakse vastav märge riigeksami toimumise protokollis.

§ 20. Riigeksamikomisjoni ülesanded

(1) Enne riigeksami algust riigeksamikomisjon:

- 1) tutvustab eksaminandidele riigeksami toimumise korda;
- 2) juhib eksaminandide tähelepanu käesoleva määruse § 17 lõikes 11 ning vastava õppeaine riigeksami läbiviimise juhendis toodud nõuetele;
- 3) hoiatab eksaminande, et riigeksamil kõrvalise abi (sh mobiiltelefoni vm sidevahendi) kasutamisel või mahakirjutamisel kõrvaldatakse eksaminand riigeksamilt ning riigeksamitöö hinnatakse 0 hindepalliga;
- 4) jagab riigeksamitööd eksaminandidele.

(2) Riigeksamikomisjon tagab, et eksaminandid:

- 1) sooritavad riigeksami käesoleva korra ja vastava õppeaine riigeksami läbiviimise juhendi kohaselt;
- 2) kasutavad riigeksamil ainult käesoleva korra ja vastava õppeaine riigeksami läbiviimise juhendis lubatud töövahendeid;
- 3) kirjutavad riigeksamitööle riigeksamitöö üleandmise protokollis järgi oma koodi;
- 4) alustavad kirjalikku riigeksamit üheaegselt pärast juhiste andmist ja eksamitööde väljajagamist kõikidele eksaminandidele;
- 5) lõpetavad riigeksamitöö ettenähtud ajal;
- 6) ei kasuta riigeksamil kõrvalist abi ega kirjuta maha.

§ 21. Riieksamite lõpetamine

(1) Riieksamikomisjon teatab eksaminandidele, kui kirjaliku riieksamite lõpuni on jäänud aega:

- 1) 30 minutit;
- 2) 15 minutit.

(2) Eksaminand, kes on riieksamitöö lõpetanud:

- 1) kirjutab riieksamitöö riieksamikomisjonile üleandmisel sellele oma riieksamitöö koodi, mis on toodud riieksamitöö üleandmise protokollis;
- 2) annab allkirja riieksamitöö üleandmise kohta;
- 3) lahkub eksamiruumist.

(3) Riieksamite lõpul annab riieksamikomisjon eksaminandidele korralduse kirjutamine lõpetada.

(4) Pärast riieksamite lõppemist riieksamikomisjon koos riieksamite välisvaatlejaga:

- 1) kontrollib, et iga eksaminandi riieksamitööl on õige riieksamitöö kood;
- 2) pakib riieksamitööd tagasisaatmise ümbrikusse trükitud koodide järjekorras;
- 3) kontrollib, et tagasisaatmise ümbrikus oleksid ainult need riieksamitööd, mille koodid on sellel ümbrikul;
- 4) lisab riieksamitöödele hindamisprotokollide selle olemasolu korral;
- 5) märgib ümbrikule riieksamitööde arvu;
- 6) pakib kasutamata jäänud riieksamitööd ning riieksamite läbiviimiseks kasutatud lisamaterjali turvaümbrikusse.

(5) Riieksamite toimumise kohta vormistatakse protokoll, millele kirjutavad alla riieksamikomisjoni esimees ja riieksamite välisvaatleja, kinnitades allkirjaga ühtlasi, et riieksamitööde tagasisaatmise ümbrikute komplekteerimisel on järgitud käesoleva paragrahvi lõikes 4 toodud nõudeid.

(6) Eksamikeskusesse tagasisaadetava paketi koostamise ja turvaümbriku sulgemise eest vastutavad riieksamikomisjoni esimees ja riieksamite välisvaatleja. Paketti kuuluvad:

- 1) kinnises ümbrikus riieksamitööd ja hindamisprotokollide olemasolul hindamisprotokollid;
- 2) protokoll riieksamimaterjalide paketi avamise kohta;
- 3) protokoll riieksamite toimumise kohta;
- 4) protokoll riieksamitöö üleandmise kohta;
- 5) võõrkeelte ja eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) riieksamite suuliste osade salvestused.

(7) Õpilase taotlusel tehakse tema kirjalikust riieksamitööst või eksamitöö osa(de)st, millele õpilasel on tekkinud «Autoriõiguse seadusest» tulenev autoriõigus, pärast eksamite lõppemist riieksamikomisjoni esimehe ja välisvaatleja juuresolekul koopia.

§ 22. Riieksamitööde hindamine

(1) Riieksamitööde hindavad haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud hindajad, kelle tegevust korraldab Eksamikeskus vastavalt haridus- ja teadusministri kinnitatud töökorrale.

(2) Keeleainete riieksamite suulise osa vastuseid hindavad hindaja ei tohi olla eksaminandi õpetaja. Eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) riieksamite suulise osa vastuseid hindavad kaks hindajat, kellest üks ei tohi olla eksaminandi õpetaja ja teine ei tohi olla sama kooli õpetaja.

(3) Hindajad hindavad kodeeritud riigieksamitöid 100 hindepalli süsteemis. Saksa II astme keelediplomi saamiseks sooritatud eksamitöid tunnustatakse riigieksamitöödena, hinnatakse Saksa II astme keelediplomi eksami hindamisjuhendi järgi ning nende tulemused arvestatakse ümber riigieksamitulemusteks. Saksa üldise kõrgkooliküpsuse eksamitöid saksa keeles ja matemaatikas tunnustatakse riigieksamitöödena, hinnatakse vastavate hindamisjuhendite järgi ning nende tulemused arvestatakse ümber riigieksamitulemusteks.

(4) Riigieksami tulemus on positiivne alates 20 hindepallist. Kui riigieksamitulemus on vähem kui 20 hindepalli, on riigieksam sooritatud mitterahuldavalt.

(5) Käesoleva määruse § 17 lõikes 11 loetletud nõuete rikkumisel loetakse rikutud kohad või loetamatud kohad veaks.

(6) Kui riigieksamitööde hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine (eri eksaminandide töodes süstemaatiliselt esinevad ühesugused vead ja/või parandused, identselt sõnastatud pikemad vabavormilised vastused (nt keeleeksami kirjutamisosas), ülejäänud vastuse loogikaga mittehaakuvad ühesugused õiged või valed lisandused vastusesse, loomevargus või muu selline) riigieksamiosa või kogu riigieksamitöö kirjutamisel, siis hinnatakse riigieksamitöö tervikuna 0 hindepalliga.

§ 23. Riigieksamitunnistuse kättesaadavaks tegemine ja väljastamine

Riigieksamitunnistuse teeb eksameid sooritanud isikule kättesaadavaks Eksamikeskus riigiportaali («eesti.ee») kaudu. Isikule, kellel puudub Eesti Vabariigis väljastatud isikukood, väljastab Eksamikeskus riigieksamitunnistuse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

[[RTL 2010, 25, 433](#) – jõust. 22.05.2010]

§ 24. Koolieksamite ettevalmistamine ja läbiviimine

(1) Koolieksamimaterjalid koostab kooli ainekomisjon ja kinnitab kooli direktor vähemalt kaks nädalat enne koolieksamite algust.

(2) Koolieksamid korraldatakse kooli direktori kinnitatud eksamiplaani järgi. Eksamiplaani pannakse õpilastele, õpetajatele ja lastevanematele tutvumiseks välja hiljemalt kaks nädalat enneksamiperioodi algust.

(3) Eksamiplaani koostamisel arvestatakse riigieksamite kuupäevi ja põhimõtet, et:

- 1) ühel päeval võib gümnaasiumilõpetajal olla üks lõpueksam;
- 2) kahe järjestikuse lõpueksami vahel on vähemalt kolm päeva;
- 3) lõpueksameid ei korraldata pühapäeval.

(4) Koolieksamite läbiviimiseks moodustab kooli direktor hiljemalt kaks nädalat enne koolieksamite algust vähemalt kolmeliikmelised koolieksamikomisjonid.

(5) Koolieksamikomisjoni esimees on kooli direktor või direktori määratud õpetaja, liikmed aineõpetajad. Koolieksamikomisjoni esimees vastutab koolieksami korraldamise ja läbiviimise eest. Koolieksamikomisjoni esimees ei või olla eksamineeritava klassi koolieksamiaine õpetaja.

(6) Abimaterjalide kasutamise koolieksamil otsustab koolieksamikomisjon.

- (7) Koolieksamil hindab gümnaasiumilõpetajaid koolieksamikomisjon.
- (8) Koolieksami tulemused protokollitakse lisa 2 toodud vormi kohaselt.
- (9) Kui koolieksamikomisjonil tekib hindamisel lahkavamus, otsustatakse hinne häälteenamusega. Häälte võrdsel jagunemisel on otsustavaks koolieksamikomisjoni esimehe hää. Koolieksamikomisjoni liikmete eriarvamused kantakse protokollile.
- (10) Koolieksami võivad sooritada ka gümnaasiumiõpilased, kes ei ole gümnaasiumilõpetajad, kuid kes on eksamiaine gümnaasiumiastme kohustuslikud kursused läbinud.
- (11) Kui gümnaasiumilõpetajal või löikes 10 nimetatud gümnaasiumiõpilasel (edaspidi *koolieksami sooritaja*) ei ole võimalik mõjuvatel põhjustel (haigestumine, osavõtt rahvusvahelisest olümpiaadist või võistlusest) sooritada koolieksamit eksamiperioodi jooksul, võib kooli direktor anda õpilasele loa koolieksamite sooritamiseks individuaalplaani järgi. Individuaalplaani kinnitab kooli direktor.

§ 25. Koolieksami sooritamine praktilise tööna või ainealase uurimusena

- (1) Ühe koolieksami võib koolieksami sooritaja sooritada praktilise tööna või ainealase uurimusena.
- (2) Avaldus eksami sooritamiseks praktilise tööna või ainealase uurimusena tuleb esitada kooli direktorile hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks. Loa eksami sooritamiseks praktilise tööna või ainealase uurimusena annab kooli direktor, arvestades aineõpetaja soovitusi.
- (3) Koolieksami sooritaja abistamiseks praktilise töö tegemisel või ainealase uurimuse kirjutamisel määratakse hiljemalt jooksva õppeaasta 1. märtsiks juhendaja. Juhendajaks võib olla õpetaja või vastava ainevaldkonna spetsialist väljastpoolt kooli. Ettepaneku juhendaja valikuks võib teha koolieksami sooritaja või aineõpetaja.
- (4) Praktiline töö peab kajastama koolieksami sooritaja oskusi kavandada ja teostada töö, töö kaitsmisel on nõutud kirjalik teoreetiline osa koos töö protsessi kokkuvõttega. Ainealane uurimus peab kajastama koolieksami sooritaja oskust iseseisvalt mõelda, näha ja luua seoseid, teha järeldusi ja kokkuvõtteid, ainealane uurimus peab sisaldama õpilase oma seisukohti.
- (5) Praktiline töö peab vastama juhendaja poolt tööle esitatud nõuetele. Ainealane uurimus peab olema korrektselt vormistatud ning vastama žanri nõuetele.
- (6) Praktilisele tööle või ainealasele uurimuse hinnangu andmiseks määrab vastava õppeaine koolieksamikomisjon kuni kaks retsensenti. Retsensent võib olla õpetaja või ainespetsialist väljastpoolt kooli.
- (7) Nõuded praktilise töö esitamiseks retsensentidele ja hindamiseks koolieksamikomisjonile kehtestab koolieksamikomisjon arvestades praktilise töö spetsiifikat.
- (8) Ainealane uurimus esitatakse retsensentidele hiljemalt kaks nädalat enne kaitsmist.
- (9) Retsensendid esitavad töö kohta kirjaliku retsensiooni koolieksami sooritajale ja koolieksamikomisjonile. Õpilase juhendaja esitab töö kohta oma kirjaliku arvamuse koolieksamikomisjonile.

- (10) Praktilist tööd või ainealast uurimust kaitstakse koolieksamikomisjoni ees.
- (11) Praktilise töö või ainealase uurimuse hinnet arvestatakse koolieksamihindena.
- (12) Õpilasel on õigus oma otsust enne jooksva õppeaasta 1. märtsi muuta ning sooritada samas õppeaines koolieksam.

§ 26. Korduseksamite korraldamine

- (1) Gümnaasiumilõpetaja, kes sooritas koolieksami mitterahuldavalt või ei sooritanud valitud koolieksamit, sooritab korduseksami kooli direktori poolt kinnitatud materjalide alusel ja kooli direktori poolt määratud ajal hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.
- (2) Koolieksami korduseksamit ei saa asendada riigieksamiga.
- (3) Gümnaasiumilõpetaja, kes sooritas riigieksami mitterahuldavalt või ei sooritanud valitud riigieksamit, saab sooritada eksami samas õppeaines uuesti mitte varem kui järgmisel aastal.
- (4) Gümnaasiumiõpilane, kellel esineb spetsiifiline õigekirjahäire (düsgraafia) ning kes sooritas eesti keele (eesti õppekeelega koolis või klassis) või vene keele (vene õppekeelega koolis või klassis) riigieksami (kirjandi) mitterahuldavalt, saab selle eksami asemel valida uue riigieksami mõnes teises riigieksamiaines.
- (5) Gümnaasiumiõpilane, kes sooritas ühes õppeaines (sh käesoleva määruse § 14 lõikes 2 nimetatud kohustusliku eksami) riigieksami kahel korral mitterahuldavalt, saab selle eksami asemel valida uue riigieksami mõnes teises riigieksamiaines.

§ 27. Riigieksamitulemuste vaidlustamine

- (1) Riigieksamitulemuste peale võib esitada vaide Haridus- ja Teadusministeeriumile. Vaie tuleb esitada viie tööpäeva jooksul riigieksamitunnistuse kättesaadavaks tegemise või väljastamise päevast arvates.

[[RTL 2010, 25, 433](#) – jõust. 22.05.2010]

- (2) Pärast riigieksamitunnistuse kättesaadavaks tegemist või väljastamist võimaldab Eksamikeskus eksaminandil tema kirjaliku avalduse alusel tutvuda tema riigieksamitööga avalduse registreerimisele järgnevast päevast alates viie tööpäeva jooksul.

[[RTL 2010, 25, 433](#) – jõust. 22.05.2010]

- (3) Eksamitulemuse vaidlustamiseks apellatsioonikomisjonis esitab eksaminand Haridus- ja Teadusministeeriumi apellatsioonikomisjoni blanketil avalduse Haridus- ja Teadusministeeriumile. Avalduse blankett võib olla täidetud käsitsi või arvutis, selle võib edastada isiklikult või posti teel.
- (4) Eksamitulemuste vaidlustamise avaldused vaatab läbi haridus- ja teadusministeeriumi poolt moodustatud apellatsioonikomisjon. Apellatsioonikomisjoni tegevust korraldab Haridus- ja Teadusministeeriumi välishindamisosakond.
- (5) Eksamitulemust saab apellatsioonikomisjonis vaidlustada üks kord.

(6) Apellatsioonikomisjoni otsusega võib hindaja(te) või hindamiskomisjoni otsust muuta (eksamitulemust tõsta või langetada).

(7) Apellatsioonikomisjon vaatab vaidlustatud riigieksamitöö läbi kümne tööpäeva jooksul pärast avalduse registreerimist Haridus- ja Teadusministeeriumis, kontrollides selle hindamise vastavust vastava õppeaine riigieksamitöö hindamisjuhendile. Apellatsioonikomisjon teatab oma otsusest avalduse esitajale ja hinde muutmise korral Eksamikeskusele kirjalikult.

(8) Riigieksami hinde muutmise korral väljastab Eksamikeskus eksaminandile hiljemalt apellatsiooniperioodi lõpul uue riigieksamitunnistuse.

§ 28. Gümnaasiumi koolieksamite tulemuste vaidlustamine

(1) Gümnaasiumi koolieksamite tulemuste peale võib esitada vaide Haridus- ja Teadusministeeriumile.

(2) Vaie tuleb esitada kirjalikult kolme tööpäeva jooksul gümnaasiumi lõputunnistuse väljastamise päevast alates.

(3) Vaie vaadatakse läbi kümne tööpäeva jooksul pärast avalduse registreerimist Haridus- ja Teadusministeeriumis.

(4) Vaide otsus teatatakse avalduse esitajale ja avaldaja koolile kirjalikult.

(5) Kool väljastab gümnaasiumi koolieksami hinde muutmise korral eksaminandile uue hinnetelehe hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast vaide otsuse kättesaamist.

§ 29. Gümnaasiumi lõpetamine

(1) Gümnaasiumi lõputunnistuse annab kool õppenõukogu otsuse alusel:

1) 12. klassi õpilasele, kelle põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava alusel koostatud kooliõppekava õppeainete kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad ja kes on kõik kohustuslikud ja valitud lõpueksamid sooritanud positiivselt;

2) õhtuses õppevormis üksikuid õppeaineid õppivale õpilasele, kelle õppeainete lõpueksamihinded on vähemalt rahuldavad ja kes on kõik kohustuslikud ja valitud lõpueksamid sooritanud positiivselt;

3) eksternile, kelle aineksamite hinded on vähemalt rahuldavad ja kes on kõik kohustuslikud ja valitud lõpueksamid sooritanud positiivselt;

4) isikule, kellel on õppeainete kooliastmehinded vähemalt rahuldavad, kuid kes eelmistel õppeaastatel ei saanud gümnaasiumi lõputunnistust, sest tal jäi riigieksam sooritamata või ta sooritas riigieksami mitterahuldavalt ja kes on järgmistel õppeaastatel sooritanud vähemalt 20 hindepallile kõik valitud riigieksamid, v.a käesoleva määruse § 26 lõigetes 4 ja 5 sätestatud erijuhtudel.

[[RTL 2009, 25, 313](#) – jõust. 20.03.2009]

(2) Kooli ümberkorraldamise, ümberkujundamise või tegevuse lõpetamise korral tagab gümnaasiumi lõputunnistuse väljastamise kooli õigusjärglane või Haridus- ja Teadusministeerium.

(3) 12. klassi õpilasele antakse klassitunnistus, kui ta ei ole täitnud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud gümnaasiumi lõputunnistuse saamise tingimusi.

RAKENDUSSÄTTED

§ 30. Varasemate riigeksamite erisused korralduses ja hindamises

Enne käesoleva määruse jõustumist korraldatud riigeksamite suhtes kohaldatakse riigeksamite läbiviimise ajal kehtinud sätteid.

§ 31. Põhikooli eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami ühitamine eesti keele tasemeeksamiga

Kuni 2008/2009. õppeaastani (kaasaarvatud) on eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksam soovijatel ühitatud eesti keele tasemeeksamiga. Alates 2009/2010. õppeaastast on põhikooli eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksam kõigil sooritajatel ühitatud eesti keele tasemeeksamiga.

§ 32. Gümnaasiumi vene keele (vene õppekeelega koolis või klassis) riigeksami korraldamine

Kuni 2008/2009. õppeaastani (kaasaarvatud) on vene õppekeelega kooli ja klassi gümnaasiumilõpetajatele lisaks käesoleva määruse § 14 lõikes 2 nimetatud eksamile kohustuslik ka vene keele riigeksam.

§ 33. Gümnaasiumi lõpetamise tingimuste rakendumine

(1) Kui õpilast ei ole hinnatud käesoleva määruse § 15 lõikes 4 ja §-s 29 nimetatud õppeainete kooliastmehinnetega, lähtub kool 12. klassi õpilasele lõputunnistuse või klassitunnistuse väljastamisel nimetatud õppeainete kooliastmehinnete asemel õppeainete viimastest aastahinnetest.

(2) Eesti keelest erineva õppekeelega õppegruppides kutsekeskharidust omandavate lõpetajate eesti keele riigeksami tulemus loetakse enne 1. septembrit 2011. a sooritatud riigeksamil positiivseks alates 1 hindepallist.

§ 34 [Käesolevast tekstist välja jäetud]

§ 35 [Käesolevast tekstist välja jäetud]

Lisa 1
KINNITATUD
haridus- ja teadusministri
3. detsebril 2008. a
määrusega nr 70

PROTOKOLL	
	põhikooli lõpueksami kohta
(õppeaine, kirjalik/suuline)	
(kooli nimetus)	

klassis				
Lõpueksamikomisjoni esimees				
		(ees- ja perekonnanimi)		
Eksamineeriv õpetaja lõpueksamil				
		(ees- ja perekonnanimi)		
Lõpueksamikomisjoni liikmed				
		(ees- ja perekonnanimi)		
Põhikooli lõpueksam algas kell _____, lõppes kell _____				
Põhikooli lõpueksamile tuli _____ õpilast. Eksamile lubatud õpilastest jäi tulemata				
(ees- ja perekonnanimi)				
Põhikooli lõpueksami tulemused:				
Jrk nr	Õpilase ees- ja perekonnanimi	Teema nr / punktide arv	Lõpueksami hinne	Märkused
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
Eksamikomisjoni liikmete eriarvamused				
Lõpueksami kuupäev « ____ » _____ 200__ a.				
		Lõpueksamikomisjoni esimees /allkiri/		
		Eksamineeriv õpetaja lõpueksamil /allkiri/		
		Lõpueksamikomisjoni liikmed /allkiri/		

Lisa 2
KINNITATUD
haridus- ja teadusministri
3. detsebril 2008. a
määrusega nr 70

PROTOKOLL				
				põhikooli/gümnaasiumi koolieksami kohta
(õppeaine, kirjalik/suuline)				
(kooli nimetus)				
klassis				
Koolieksamikomisjoni esimees				
				(ees- ja perekonnanimi)
Eksamineeriv õpetaja koolieksamil				
				(ees- ja perekonnanimi)
Koolieksamikomisjoni liikmed				
				(ees- ja perekonnanimi)
Põhikooli/Gümnaasiumi koolieksam algas kell _____, lõppes kell _____				
Põhikooli/Gümnaasiumi koolieksamile tuli _____ õpilast. Eksamile lubatud õpilastest jäi tulemata				
(ees- ja perekonnanimi)				
Põhikooli/Gümnaasiumi koolieksami tulemused:				
Jrk nr	Õpilase ees- ja perekonnanimi	Teema nr / punktide arv	Koolieksamihinne	Märkused
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
Eksamikomisjoni liikmete eriarvamused				
Koolieksami kuupäev « _____ » _____ 200__ a.				
				Koolieksamikomisjoni esimees /allkiri/

	Eksamineeriv õpetaja koolieksamil /allkiri/
	Koolieksamikomisjoni liikmed /allkiri/